

SPONZORSKO PREDAVANJE

IZVAJANJE RAČUNOVODSKIH /
FINANČNIH AKTIVNOSTI ZA KRIPTO /
BLOCKCHAIN / WEB3 PODJETJA S
POMOČJO PANTHEON-A

Mag. Miloš Matijević, LL.M. in
Gregor Varl, direktor podjetja Softeh

IZVAJANJE RAČUNOVODSKIH /
FINANČNIH AKTIVNOSTI ZA KRIPTO
/ BLOCKCHAIN / WEB3 PODJETJA S
POMOČJO PANTHEON-A

Powered by Softeh

- Milan Matijević, LL.M.
- Laško, 05.04.2024

RAČUNOVODSKI STANDARDI ZA OBRAVNAVO KRIPTOVALUT

Posebna računovodskega standarda glede računovodske obravnave kriptovalut zaenkrat še ni – ne mednarodnega, ne slovenskega!

STROKOVNA RAZLAGA SRS – SLOVENSKI INŠTITUT ZA REVIZIJO LETA 2015

Slovenski inštitut za revizijo je leta 2015 sprejel strokovno razlago glede izkazovanja naložb v kriptovalute (SRS)

Slovenski inštitut za revizijo sprejel strokovno razlago, da se naložbe v virtualne valute izkazuje kot **finančne naložbe**. Glede na SRS so finančne naložbe sestavni del finančnih instrumentov podjetja in so finančna sredstva, ki jih ima podjetje naložbenik, da bi z donosi, ki izhajajo iz njih, povečevalo svoje finančne prihodke; ti se razlikujejo od poslovnih prihodkov, ki izhajajo iz prodaje proizvodov in opravljanja storitev v okviru njegovega rednega poslovanja. Za prodajo ali ponovni nakup pa je po mnenju Slovenskega inštituta za revizijo potrebno virtualne valute razvrstiti med finančna sredstva, merjena po pošteni vrednosti preko poslovnega izida.

POJASNILO K SRS – SLOVENSKI INŠTITUT ZA REVIZIJO LETA 2018

Pojasnilo 1 k SRS 11 (2016)

Računovodsko izkazovanje žetonov začetne ponudbe (ICO)

(Na podlagi 4. točke Uvoda v slovenske računovodske standarde 2016 (Uradni list RS, št. 95/15, 74/16 in 23/17) je strokovni svet Slovenskega inštituta za revizijo na svoji seji 17. oktobra 2018 sprejel)

Vplačana sredstva v Bitcoinih in drugih kriptovalutah se začetno pripoznajo po vrednostih vplačanih sredstev na dan zaključka izdaje (closing day) kot posebna vrsta **finančnih sredstev**.

Po začetnem pripoznanju se organizacija lahko **odloči**, da vsako posamično posebej pridobljeno kriptovaluto ali kriptovalute izmeri in obračunava **po pošteni vrednosti prek poslovnega izida** ali izmeri in obračunava **po nabavni vrednosti**. Izbrane začetne meritve in obračunavanja kriptovalute ali kriptovalut organizacija ne sme spremeniti do odprave njihovega pripoznanja.

KRIPTOVALUTE KOT FINANČNA NALOŽBA OZIROMA FINANČNI INSTRUMENT? POGLEJMO, KAJ PRAVI MEDNARODNA STROKA

(Revija IKS 11/2016: „SRS v uvodu določajo, da organizacija nobene določbe MSRP ne uporablja neposredno, ampak le kot primer dobre poslovne prakse, Zakon o gospodarskih družbah pa, da SRS v zasnovi ne smejo biti v nasprotju z MSRP.“)

V nadaljevanju pogledimo razlage, ki jih podajajo strokovnjaki in strokovne organizacije drugod po svetu.

ODSOTNOST IAS/IFRS STANDARDA – LASTNA STROKOVNA PRESOJA

IFRS (MSRP) ni zagotovil posebnih smernic za računovodstvo in poročanje o kriptovalutah. Trenutno ni računovodskih standardov, ki bi jih izdal svet za računovodske standarde, niti IFRS, ki bi se nanašali na obračunavanje kriptovalut.

Kadar veljavni standardi niso na voljo, lahko računovodje ali poslovodstvo uporabijo podlago za strokovno presojo, opisano v IAS (MRS) 8.

IAS 8.10 določa, da mora poslovodstvo uporabiti **svojo presojo pri uporabi ustreznih računovodskih usmeritev**. Računovodski izkazi večinoma temeljijo na ocenah, presojah in modelih, ne pa na natančnih opisih (IASB, 2010). Zato so ocene in strokovna presoja v računovodstvu bistvenega pomena.

IAS 8.10 „*In the absence of an IFRS that specifically applies to a transaction, other event or condition, management shall use its judgement in developing and applying an accounting policy that results in information...*“

ODSOTNOST IAS/IFRS STANDARDA – LASTNA STROKOVNA PRESOJA

Izraz strokovna presoja se pogosto uporablja v računovodstvu in je opredeljen kot uporaba ustreznega usposabljanja, znanja in izkušenj, povezanih z računovodskimi in etičnimi standardi, pri sprejemanju pravilne odločitve o ustreznem ukrepanju v določeni situaciji.

Pri uporabi strokovne presoje lahko poslovodstvo pride do različnih sklepov glede uporabe IAS/IFRS, tudi če so okoliščine podobne. To nakazuje, da se strokovna presoja lahko uporabi za izbiro metod poročanja, ki najbolj ustrezajo podjetju in sporočajo, kaj želi poslovodstvo sporočiti.

Zaradi odsotnosti enotnih računovodskih standardov za kriptovalute morajo računovodski strokovnjaki pri računovodskem poročanju uporabljati lastno strokovno presojo. Čeprav je uporaba lastnih računovodskih usmeritev mogoča, ker ni veljavnih standardov, ima to za posledico različne računovodske obravnave.

KAJ PRAVIJO IASB, ASAF, IFRS IC, STROKOVNJAKI BIG FOUR

IASB – International Accounting Standards Board

IFRS IC – IFRS Interpretations Committee

ASAF - The Accounting Standards Advisory Forum of the IASB

BIG Four – PwC, KPMG, E&Y, Deloitte

IFRS – KRIPTOVALUTA JE DIGITALNO SREDSTVO („KRIPTO-SREDSTVO“)

Postopek obračunavanja sredstev se začne z ugotavljanjem, ali sredstvo ustreza opredelitvi sredstva ali ne. Če je tako, se upoštevajo sodila za pripoznavanje, nato pa se določi, ali naj se sredstvo pripozna v računovodskih izkazih. Poleg tega je treba, če so sodila izpolnjena, sredstvo razvrstiti v skladu z veljavnimi standardi IFRS. Zato je zelo pomembno, da se preuči, ali kriptovalute ustrezajo opredelitvi in sodilom za pripoznavanje sredstev.

Mednarodna stroka, big four, IASB in IFRS IC so se zedinili, da je treba kriptovalute pripoznati kot **sredstvo**, saj je to vir, ki ga podjetje obvladuje, ki izvira iz preteklih dogodkov in od katerega se pričakujejo gospodarske koristi v prihodnosti. Na tej podlagi se je izoblikovalo mnenje, da gre pri kriptovalutah za sredstva v digitalni obliki – **digitalna sredstva**. V nadaljevanju bo razvidno, da gre za dve kategoriji digitalnih sredstev.

IFRS – KRIPTOVALUTE NISO DENARNO SREDSTVO ALI NJEGOVI EKVIVALENTI

Mednarodna stroka, big four, IASB in IFRS IC so si enotni, da kriptovalute nimajo nekaterih običajnih lastnosti danes poznane gotovine oziroma denarja in njenih ekvivalentov. Niso splošno priznane kot zakonito plačilno sredstvo in ga večina držav večinoma ne izdaja ali podpira. Trenutno ne morejo neposredno določati cen blaga in storitev. Poleg tega, da še ne veljajo za zakonito plačilno sredstvo (saj jih ne podpirajo vlade in niso splošno sprejeti kot menjalno sredstvo), so trenutno tudi precej nestanovitni. **Zato ne izpolnjujejo meril denarja in denarnih ustreznikov.**

IAS 7 zajema denarna sredstva, opredeljuje drugo kategorijo "denarnih ustreznikov", ki so instrumenti in ki so zaradi likvidnosti, podobne likvidnosti denarja, skoraj tako dobri kot denar. IAS 7 navaja, da so denarni ustrezniki visoko likvidne kratkoročne finančne naložbe, ki jih je mogoče takoj zamenjati za denar v znanih zneskih in imajo **neznatno tveganje spremembe vrednosti**. Zaradi svoje trenutne narave kriptovalute ne izpolnjujejo kriterijev denarja ali denarnega ustreznika.

IFRS – KRIPTOVALUTE PO MNENJU MEDNARODNE STROKE NISO FINANČNE NALOŽBE

Klasificiranje kriptovalut kot finančna naložba oz. finančni inštrument je lahko sporno, saj so si mnenja mednarodnih strokovnjakov dokaj enotna, in sicer da kriptovalute ne morejo biti pripoznane kot finančni inštrumenti.

Zakaj je temu tako?

IFRS-ji (in tudi SRS-ji) finančni inštrument opredeljujejo kot **pogodbo, na podlagi katere nastane finančno sredstvo ene organizacije in hkrati finančna obveznost ali kapitalski inštrument druge organizacije**, kar pa na splošno ne velja za kriptovalute. Iz tega naslova je stališče mednarodne stroke, da kriptovalute po njihovem mnenju ne ustrezajo kriterijem za pripoznavo kot finančni inštrument, saj v poslovanju s kriptovalutami ne gre za pogodbeni odnos, le ta pa je pogoj, da sploh lahko nekaj opredelimo kot finančni instrument.

IFRS – KRIPTOVALUTE KOT NEOPREDMETENO SREDSTVO (IAS 38)

Kriptovalute kot digitalna sredstva se obravnavajo po IAS 38 kot **neopredmetena sredstva z nedoločenim rokom koristnosti** (če noben pravni, regulativni, pogodbeni, konkurenčni, gospodarski ali drug dejavnik ne omejuje dobe koristnosti neopredmetenega sredstva za poročajoče podjetje, se doba koristnosti sredstva šteje za **nedoločeno**). Zaradi tega se neopredmeteno sredstvo z nedoločeno dobo koristnosti ne sme amortizirati in ga je treba preizkusiti za oslabitev vsako leto ali pogosteje, če dogodki ali spremembe okoliščin kažejo, da je bolj verjetno kot ne, da je sredstvo oslabiljeno. V praksi se je to preizkušanje oslabitve razlagalo tako, da je treba digitalna sredstva oslabiti na najnižjo pošteno vrednost, ki jo je mogoče ugotoviti v določenem obdobju. Izgube zaradi oslabitve so predstavljene v čistem poslovnem izidu.

Kriptovalute na splošno ustrezajo razmeroma široki opredelitvi neopredmetenih sredstev, saj so razpoznavna, nimajo fizične snovi, nadzoruje jih imetnik in ustvarjajo prihodnje gospodarske koristi za imetnika.

IFRS – KRIPTOVALUTE KOT „DIGITALNO BLAGO” NA ZALOGI (IAS 2)

V omejenih okoliščinah je morda primerno, da podjetje kriptovalute oziroma kripto-sredstva pripozna kot sredstva zaloge v skladu z navodili iz IAS 2 "Zaloge" za borzne posrednike. Standardni pristop merjenja po IAS 2 je sicer pripoznavanje zaloge po vrednosti, ki je nižja: po nabavni vrednosti ali čisti iztržljivi vrednosti. Kljub temu pa standard v primeru borznih posrednikov določa, da morajo borzni posredniki namesto tega meriti svoje zaloge po pošteni vrednosti, zmanjšani za stroške prodaje, pri čemer se spremembe poštene vrednosti, zmanjšane za stroške prodaje, pripoznajo v poslovnem izidu v obdobju spremembe.

IAS 2 ne zahteva, da so zaloge v fizični obliki, vendar morajo biti sestavljene iz sredstev, ki so namenjena prodaji v rednem poslovanju. V praksi se kripto-sredstva na splošno ne porabljajo v proizvodnji ter se kot taka ne morejo razvrščati kot zaloge surovin ali materiala, temveč se lahko po vsebini razvrščajo le kot neke vrste „**digitalno blago**“ na zalogi (v nefizični obliki).

Obravnavanje kriptovalut kot zaloga digitalnega sredstva oziroma blaga je lahko primerna, če ima podjetje kripto-sredstva v posesti za prodajo v okviru rednega poslovanja. Podjetja, ki dejavno trgujejo s kripto-sredstvi, jih kupujejo z namenom, da jih v bližnji prihodnosti ponovno prodajo in ustvarijo dobiček zaradi nihanja cen ali določene marže, lahko torej razmislijo in se opredelijo za uporabo navodil iz IAS 2 za borzno-posredniške trgovce z blagom.

Če pa ima podjetje kripto-sredstva za naložbene namene v daljšem časovnem obdobju, ta verjetno ne bodo ustrezala opredelitvi zalog; temveč kot neopredmeteno sredstvo.

POVZETEK SRS vs. IFRS & IAS (2, 38)

1. **Upoštevanje SRS glede na strokovno razlago in pojasnilo SIR-a:** kriptovalute se „lahko“ pripozna kot **finančno naložbo**. V poslovne knjige se jih lahko pripozna po nabavni vrednosti in ob prodaji le-ta predstavlja prihodek/odhodek. Lahko pa se kriptovaluto pripozna po pošteni vrednosti, pri kateri je potrebno učinek izkazati v IPI-ju in ne preko kapitala. Če se vrednoti po pošteni vrednosti, se na bilančni presečni dan izmeri vrednost kriptovalut. Namen za prodajo ali ponovni nakup – mandatorno razvrstiti med finančna sredstva, merjena po pošteni vrednosti preko IPI-ja.
2. **Upoštevanje SRS po strokovni vsebini:** Kot **neopredmeteno sredstvo** se lahko pripoznajo kriptovalute, ki po vsebini predstavljajo neke vrste naložbo in se kratkoročno ne uporabljajo za trgovanje, torej ustrezajo opredelitvi dolgoročnega sredstva. Vrednotijo se lahko po nabavni vrednosti, zmanjšani za izgubo zaradi oslabitve. Se ne amortizirajo, ker imajo nedoločeno dobo koristnosti. Po SRS neopredmetenih sredstev ni dovoljeno več revalorizirati.
3. **Upoštevanje SRS po strokovni vsebini:** Kriptovalute se lahko pripoznajo kot **zaloge**, saj ustrezajo definiciji zalog po SRS, ki dopuščajo, da zaloge niso v fizični obliki. Kot zaloga se kriptovalute pripoznajo, če so namenjene aktivnemu trgovanju ali prodaji v rednem poslovanju. Zaloge so merjene po nabavni vrednosti ali po čisti iztržljivi vrednosti in sicer po manjši izmed njiju. SRS 4.35. določajo, da blagovni posredniki lahko merijo zaloge po pošteni vrednosti z odbitkom stroškov prodaje.
4. **Upoštevanje IFRS & IAS 2:** kriptovalute se lahko pripoznajo kot **digitalna sredstva v zalogah**, kjer je potrebno biti pozoren na vrednotenje zaloge po izvorni/nabavni vrednosti, razen če gre za aktivno trgovanje ali za blagovne oziroma borzne posrednike. V tem primeru je potrebno meriti svoje zaloge po pošteni vrednosti preko IPI.
5. **Upoštevanje IFRS & IAS 38:** kriptovalute se lahko pripoznajo tudi kot **neopredmetena sredstva**, v primeru da gre za naložbene namene v daljšem časovnem obdobju. Možnost izbire načina vrednotenja – po nabavni ali pošteni vrednosti.

KO SE KRIPTOVALUTE TER RAČUNOVODJE IN FINANČNIKI SREČAJO V PRAKSI

Za pravilno evidentiranje gibanja zalog kriptovalut in rezultatov v ERP-ju je predhodno potrebno obvezno opredeliti:

- **Poslovanje s kriptovalutami:** kot glavna ali pomožna dejavnost ali le enkratni priložnostni posel
- **Razvrstitev poslovnega subjekta:** kot borzni posrednik (broker) za stranke, aktivni „trader“ za svoj račun, občasni „trader“ za svoj račun, enkratni ali občasni vlagatelj za daljše časovno obdobje, ponudnik platforme za trgovanje (robotsko ali ročno trgovanje)
- **Namen poslovanja oziroma nakupa kriptovalut:** aktivno trgovanje za svoj ali tuj račun, občasno trgovanje za svoj račun, vlaganje za daljše časovno obdobje, omogočanje platforme za trgovanje brez ali z upravljanjem
- **Metoda vrednotenja zalog kriptovalut pri aktivnem trgovanju:** FIFO metoda trgovanja s kriptovalutami
- **Metoda posamičnega razvrščanja kriptovalut v zalogah:** vsaka kriptovaluta ima svojo blagovno-materialno skladiščno kartico z opredeljeno FIFO metodo
- **Metoda ugotavljanja in izračunavanja dobičkov in izgub pri trgovanju:** izračun po vsaki posamični transakciji ter kumulativni periodični rezultat dobička ali izgube glede na posamezno kriptovaluto
- **Metoda ugotavljanja/merjenja vrednosti posamičnih kriptovalut na zalogi na bilančni presečni dan:** potrebno izmeriti po objavljenem tečaju in razliko do njihove knjigovodske vrednosti pripoznati med prihodki ali odhodki

Hvala za vašu pozornost!

